

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

**EGZAMIN MATURALNY
Z GEOGRAFII**

POZIOM PODSTAWOWY

CZERWIEC 2013

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 16 stron (zadania 1 – 30) oraz barwną mapę. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki, lupy i kalkulatora.
7. Barwną mapę możesz oderwać, ale po zakończeniu pracy włóż ją do arkusza egzaminacyjnego.
8. Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

MGE-P1_1P-133

Zadania od 1. do 9. wykonaj na podstawie barwnej mapy fragmentu Tatr.

Zadanie 1. (1 pkt)

Na fotografii przedstawiono Czarny Staw Gąsienicowy (G6/H6). Strzałką oznaczono kierunek marszu znad jeziora do schroniska PTTK Murowaniec (G5).

Na podstawie: www.geolocation.ws

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Fotografia została wykonana ze szczytu

- A. Kościelca (G6).
- B. Żółtej Turni (H5).
- C. Koziego Wierchu (H6).
- D. Kasprowego Wierchu (E6).

Zadanie 2. (1 pkt)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Czarny Staw Gąsienicowy jest jeziorem

- A. reliktowym.
- B. tektonicznym.
- C. wulkanicznym.
- D. polodowcowym.

Zadanie 3. (1 pkt)

Podaj współrzędne geograficzne Schroniska PTTK na Hali Kondratowej (D4/D5) z dokładnością do 1'.

szerokość geograficzna długość geograficzna

Zadanie 4. (2 pkt)**Zaznacz poprawne dokończenie zdań.**

a) Odcinek kolei linowej z Kuźnic na Myślenickie Turnie (E3/E4) ma długość około

- A. 0,2 km B. 0,4 km C. 2 km D. 4 km

b) Różnica wysokości między dolną i górną stacją odcinka kolei linowej z Kuźnic na Myślenickie Turnie (E3/E4) wynosi około

- A. 140 m B. 240 m C. 340 m D. 440 m

Zadanie 5. (2 pkt)

W tabeli podano informacje dotyczące pięter klimatycznych w Tatrach.

Nazwa piętra	Wysokość (m n.p.m.)	Średnia roczna temperatura powietrza (°C)
zimne	powyżej 2200	poniżej -2
umiarkowanie zimne	1850 – 2200	od -2 do 0
bardzo chłodne	1550 – 1850	od 0 do +2
chłodne	1150 – 1550	od +2 do +4
umiarkowanie chłodne	900 – 1150	powyżej +4

Na podstawie: J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2000.

a) Podaj nazwę piętra klimatycznego, w którym znajduje się szczyt Małolącziaka (B5).

.....

b) Podaj nazwy pięter roślinnych charakterystycznych dla podanych w tabeli pięter klimatycznych. Wpisz nazwy tych pięter do odpowiednich komórek tabeli.

Piętro klimatyczne	Piętro roślinne
zimne	
bardzo chłodne	
umiarkowanie chłodne	regiel dolny

Zadanie 6. (1 pkt)

Uzasadnij, podając argument, dlaczego Zakopane nie rozwija się w kierunku południowym.

.....

.....

Zadanie 7. (2 pkt)

Na podstawie mapy rozpoznaj opisane szczyty górskie. Wpisz we właściwe miejsca ich nazwy.

Opis	Nazwa szczytu
Szczyt tatrzański (1894 m n.p.m.), który jest tłumnie odwiedzany przez turystów. Droga na szczyt prowadzi z Kuźnic niebieskim szlakiem.	
Najwyższy szczyt (2291 m n.p.m.) położony w całości w Polsce. Na szczyt można wejść czerwonym lub czarnym szlakiem.	
Szczyt położony w piętrze reglowym. Szczyt znajduje się między doliną Bystrej i doliną Olczyskiego Potoku. Z Zakopanego i z Kuźnic można na niego wejść zielonym szlakiem.	

Zadanie 8. (2 pkt)

Podaj trzy przykłady negatywnego wpływu masowej turystyki na środowisko przyrodnicze Tatr.

1.
.....
2.
.....
3.
.....

Zadanie 9. (2 pkt)

Na mapie przedstawiono fragment Tatr Wysokich i Zachodnich. Granica między nimi na obszarze Polski prowadzi od przełęczy Liliowe (F6) w kierunku północno-wschodnim Doliną Suchej Wody.

Na podstawie mapy podaj dwa podobieństwa i dwie różnice między środowiskiem przyrodniczym obszarów przedstawionych w polach D4/E4 oraz G6/H6.

Podobieństwa:

1.
.....
2.
.....

Różnice:

1.

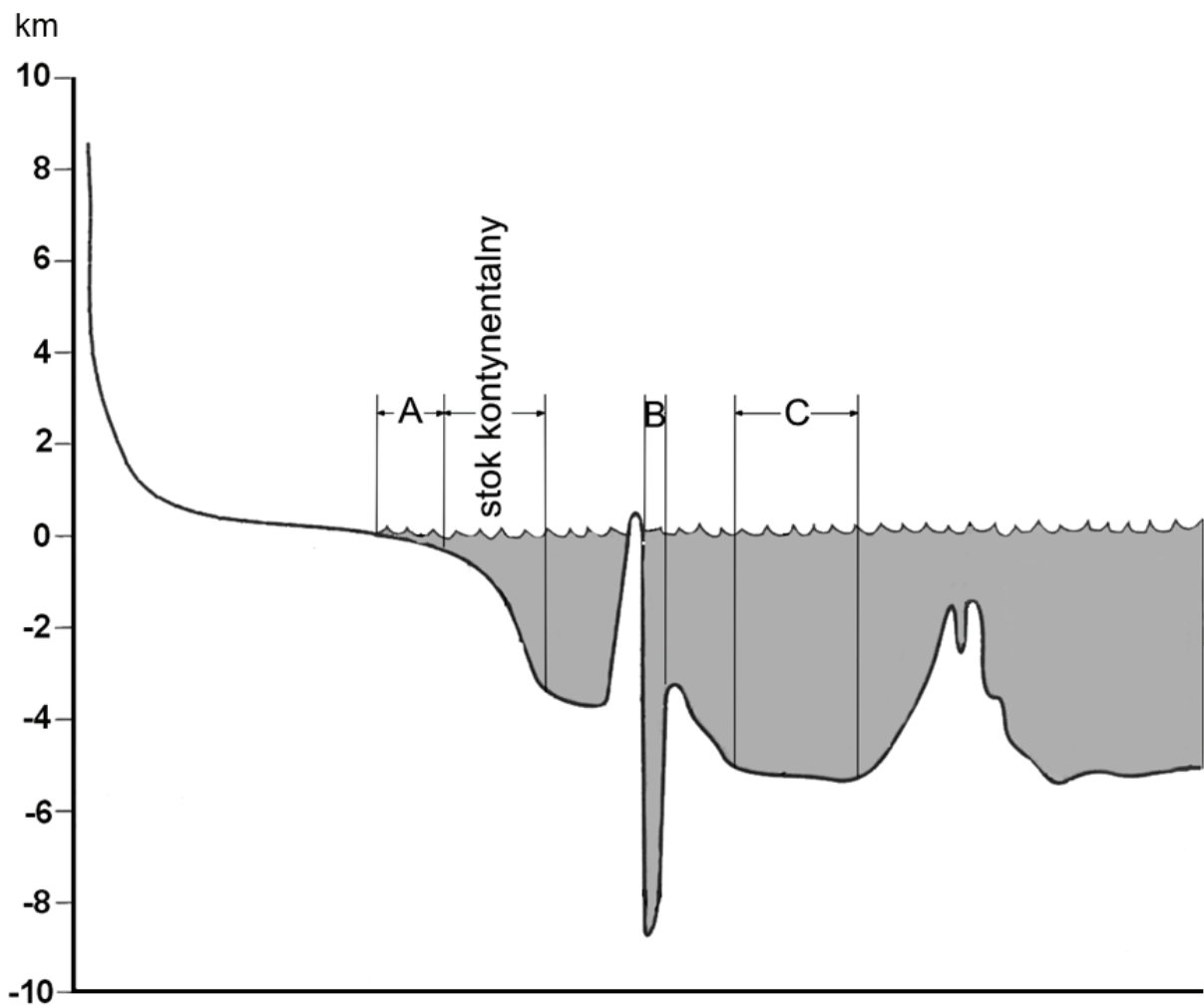
.....

2.

.....

Zadanie 10. (2 pkt)

Na rysunku, który przedstawia przekrój pionowy przez wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi, oznaczono stok kontynentalny oraz trzy inne formy dna oceanicznego.

Podaj nazwy wielkich form ukształtowania powierzchni dna oceanicznego, które oznaczono na rysunku literami A, B, C.

A.

B.

C.

Zadanie 11. (2 pkt)

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, gdy jest fałszywe.

Oceany i morza zajmują około 71% powierzchni Ziemi.

Ocean Atlantycki ma większą powierzchnię od Oceanu Spokojnego.

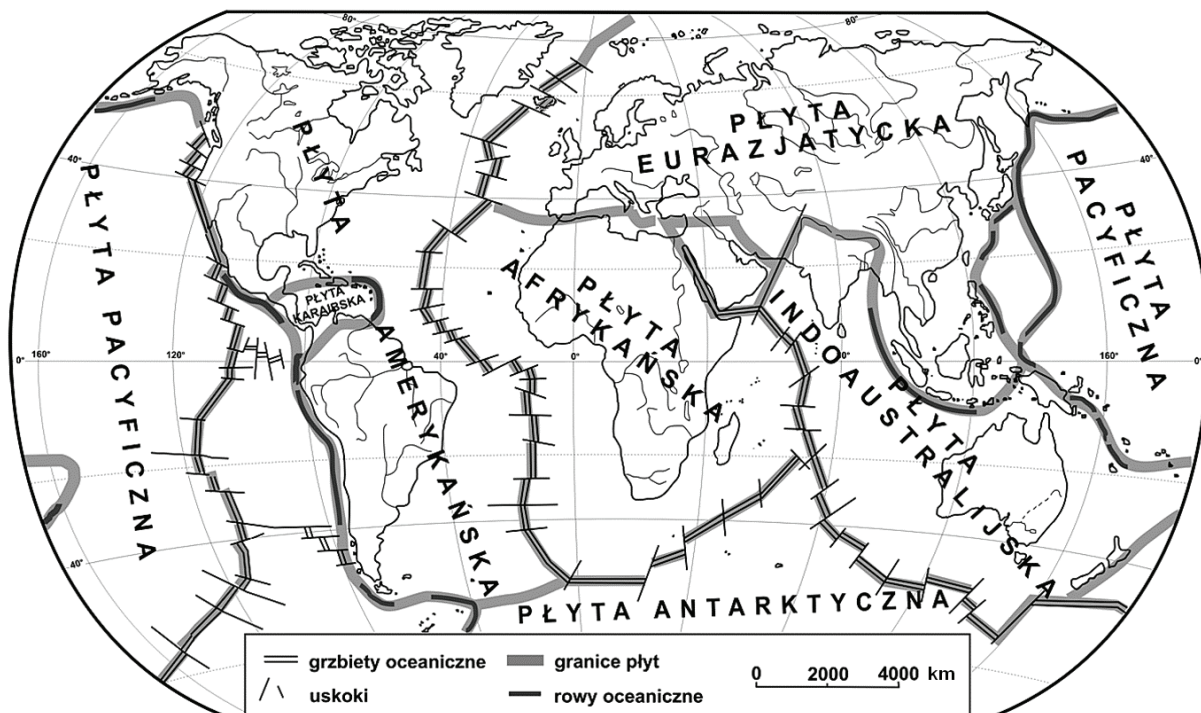
Najgłębsze miejsce na Ziemi znajduje się na Oceanie Indyjskim.

Wybrzeża Antarktydy oblewają oceany: Atlantycki, Indyjski, Spokojny.

Obszar Polski należy do zlewiska Oceanu Atlantyckiego i Oceanu Spokojnego.

Zadanie 12. (1 pkt)

Na mapie przedstawiono rozmieszczenie płyt litosfery.

Na podstawie: A. Dylikowa, D. Makowska, T. Olszewski, *Ziemia i człowiek*, WSiP, Warszawa 1993.

Na podstawie mapy uzupełnij zdania. Wpisz nazwy odpowiednich płyt litosfery.

1. Przez Morze Śródziemne przebiega granica między płytą

..... i

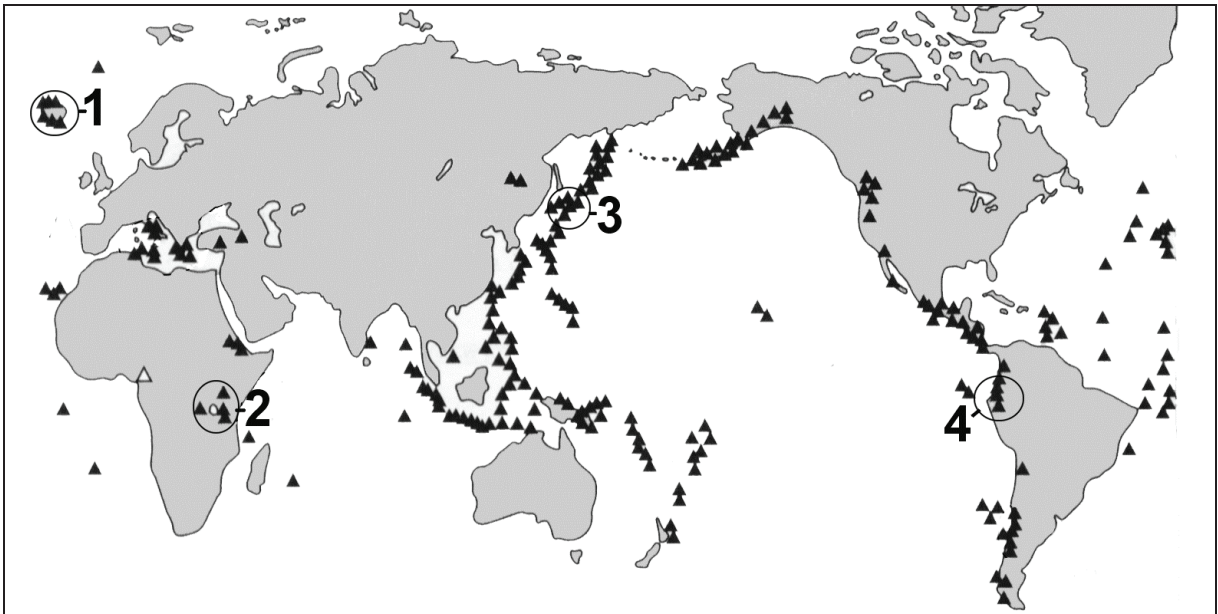
2. Grenlandia jest częścią płyty

3. Płyta indoaustralijaska graniczy wzdłuż grzbietów oceanicznych z płytami

..... i

Zadanie 13. (2 pkt)

Na rysunku oznaczono numerami od 1. do 4. wybrane obszary, na których występują skupiska wulkanów.

Na podstawie: W. Mizerski, *Geologia dynamiczna dla geografów*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002.

Uzupełnij tabelę. Obok numeru każdego z zaznaczonych na mapie obszarów wpisz, wybierając spośród podanych:

- przyczynę zachodzących na nim zjawisk wulkanicznych
- nazwę jednego z wulkanów, który na nim występuje.

Przyczyny wulkanizmu:

A. rozsuwanie się płyt litosfery, B. podsuwanie się płyty oceanicznej pod kontynentalną

Wulkany: Cotopaxi, Fudzi, Hekla, Kibo (w masywie Kilimandżaro), Wezuwiusz

Obszar (numer na mapie)	Przyczyna wulkanizmu (wpisz literę A lub B)	Przykład wulkanu
1		
2		
3		
4		

Zadanie 14. (1 pkt)

Podaj nazwy dwóch krajów w Europie, w których występują czynne wulkany.

1.

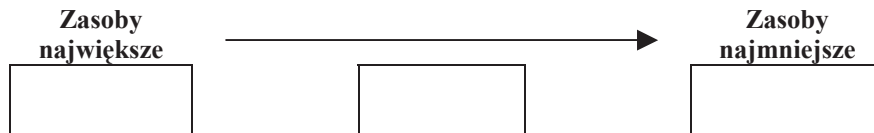
2.

Zadanie 15. (1 pkt)

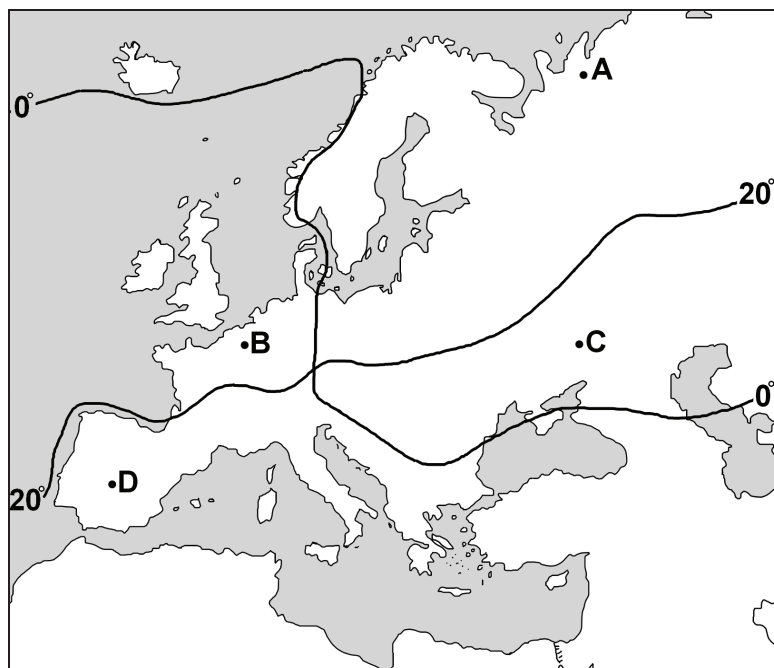
Uszereguj wymienione elementy hydrosfery według wielkości zasobów wody. Wpisz w ramki odpowiadające tym elementom litery.

Elementy hydrosfery:

A. jeziora B. lodowce i łądolody C. rzeki

Zadanie 16. (3 pkt)

Na rysunku przedstawiono przebieg izoterm $+20\text{ }^{\circ}\text{C}$ w lipcu oraz $0\text{ }^{\circ}\text{C}$ w styczniu w Europie. Literami od A do D oznaczono cztery miejsca różniące się wartością średniej rocznej amplitudy temperatury powietrza.

Na podstawie: J. Kądziołka, *Podstawy geografii w zadaniach*, WSiP, Warszawa 1994.

a) Wybierz miejsce, które spośród oznaczonych literami od A do D charakteryzuje się najwyższą wartością średniej rocznej amplitudy temperatury powietrza.

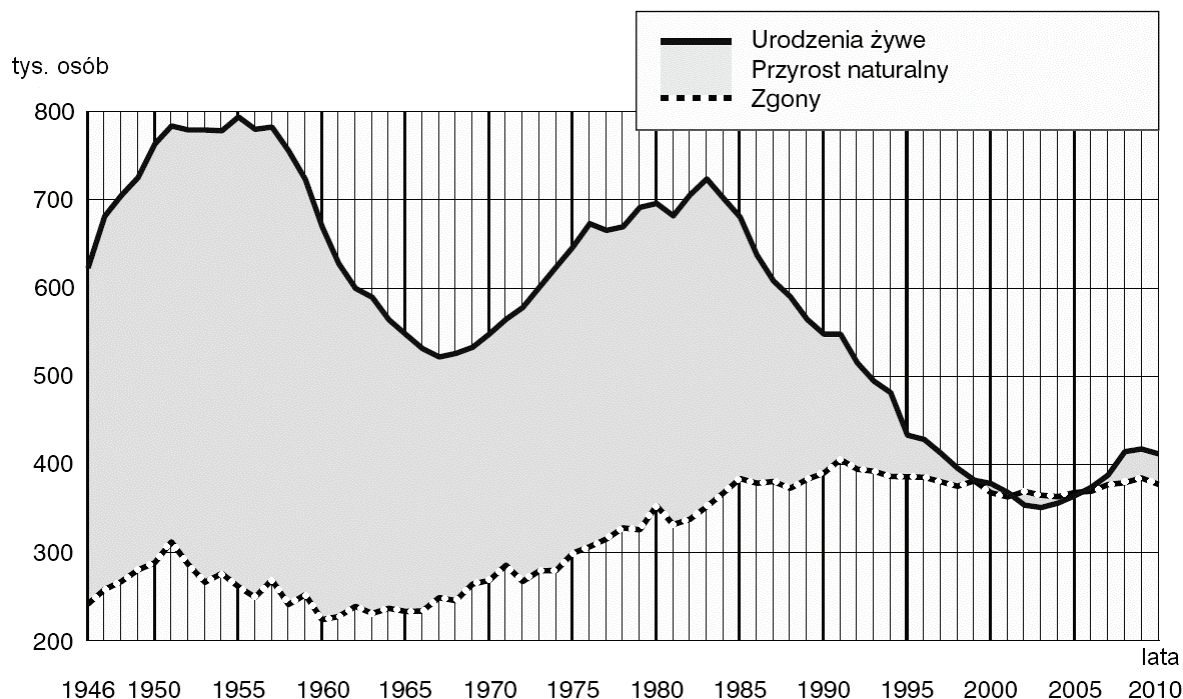
Litera

b) Podaj geograficzny czynnik klimatotwórczy, który w największym stopniu wpływa na przedstawiony na rysunku przebieg izotermy stycznia na Morzu Norweskim.

c) Wpisz we właściwe komórki tabeli nazwy stref klimatycznych, w których znajdują się miejsca oznaczone na rysunku literami B i D.

Miejsce na rysunku	Strefa klimatyczna
B	
D	

Zadania 17. i 18. wykonaj na podstawie wykresu, który przedstawia dane o ruchu naturalnym ludności Polski w latach 1946–2010.

Na podstawie: *Mały Rocznik Statystyczny*, GUS, Warszawa 2011.

Zadanie 17. (2 pkt)

Odczytaj z wykresu liczbę urodzeń oraz oblicz wartość przyrostu naturalnego i współczynnika przyrostu naturalnego w 1980 r. Wynik odczytu i obliczeń wpisz do tabeli.

Liczba ludności Polski w 1980 r. (tys.)	35 600
Liczba urodzeń (tys.)	
Liczba zgonów (tys.)	350
Przyrost naturalny (tys.)	
Współczynnik przyrostu naturalnego (‰)	

Obliczenia

Zadanie 18. (1 pkt)

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, gdy jest fałszywe.

Najwięcej dzieci urodziło się w Polsce w 1955 r.

Liczba zgonów ludności Polski w latach 1970–2000 stale wzrastała.

W latach 2007–2010 występował w Polsce dodatni przyrost naturalny.

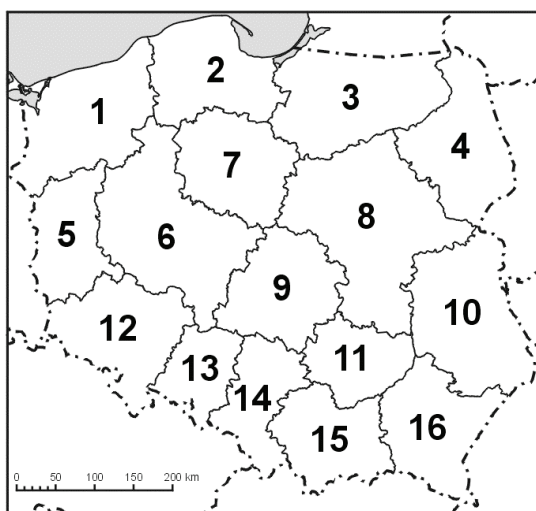
Zadanie 19. (2 pkt)

W tabeli przedstawiono gęstość zaludnienia w Polsce według województw w 2009 r.

Województwo	Liczba osób/km ²	Województwo	Liczba osób/km ²
dolnośląskie	144	podkarpackie	118
kujawsko-pomorskie	115	podlaskie	59
lubelskie	86	pomorskie	122
lubuskie	72	śląskie	376
łódzkie	139	świętokrzyskie	108
małopolskie	218	warmińsko-mazurskie	59
mazowieckie	147	wielkopolskie	114
opolskie	109	zachodniopomorskie	74

Na podstawie: *Rocznik Demograficzny*, GUS, Warszawa 2011.

Na mapie numerami oznaczono województwa.

Podaj numery, którymi oznaczono na mapie po dwa województwa:

– o największej gęstości zaludnienia

.....,

– o najmniejszej gęstości zaludnienia.

.....,

Zadanie 20. (1 pkt)

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, gdy jest fałszywe.

Zakończenie II wojny światowej w większym stopniu wpłynęło na zmiany liczby ludności i jej rozmieszczenie na obszarze obecnego województwa łódzkiego niż zachodniopomorskiego.

Duża gęstość zaludnienia w województwie małopolskim jest skutkiem wysokiego, w porównaniu z innymi województwami, przyrostu naturalnego.

Po 2000 r. w Polsce zmniejsza się gęstość zaludnienia w strefach podmiejskich wielkich miast.

Zadanie 21. (2 pkt)

W tabeli przedstawiono liczbę ludności (w tys.) w wybranych miastach Polski w podanych latach.

Miasto	Rok					
	1960	1970	1980	1990	2000	2010
Warszawa	1139	1316	1596	1656	1689	1720
Łódź	710	763	836	848	798	737
Kraków	481	590	716	751	759	756
Katowice	270	305	355	367	331	307
Bydgoszcz	232	282	349	382	376	356
Częstochowa	165	188	235	258	253	238

Na podstawie: *Rocznik Demograficzny*, GUS, Warszawa 2011.

a) Podaj nazwę miasta, w którym w okresie 1960–2010 wystąpił stały wzrost liczby ludności.

.....

b) Zaznacz proces, który przyczynił się do wzrostu liczby ludności miast w Polsce w latach 1960–1980.

- A. globalizacja
- B. industrializacja
- C. deglomeracja przemysłu
- D. restrukturyzacja przemysłu

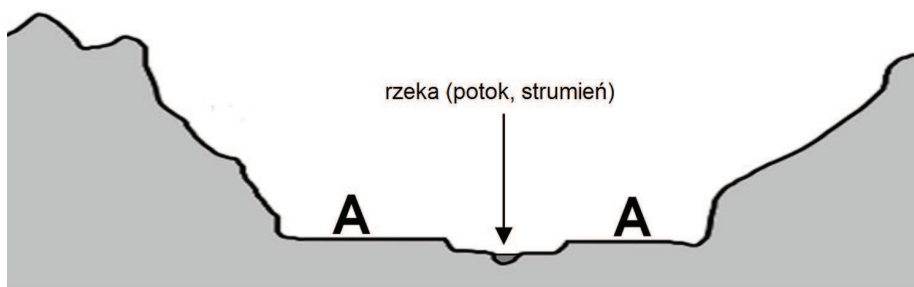
Zadanie 22. (2 pkt)

Podaj trzy skutki emigracji ludności Polski po 2000 r. dla naszego kraju.

1.
.....
2.
.....
3.
.....

Zadanie 23. (2 pkt)

Na rysunku przedstawiono uproszczony przekrój przez dolinę górską.

Podaj dwa czynniki przyrodnicze, które sprzyjają osadnictwu w dolinie w miejscach oznaczonych na rysunku literą A.

1.

2.

Zadanie 24. (1 pkt)

W tekście przedstawiono zmiany w środowisku geograficznym Azji Środkowej spowodowane działalnością człowieka.

Widziane z kosmosu Jezioro Aralskie to kilka – otoczonych połaciami beżu, brązu i bieli – szmaragdowych plam z resztkami wody wśród piasku, soli i toksycznych pozostałości nawozów sztucznych.

W pierwszej połowie XX w. akwen zajmował obszar niewiele mniejszy niż Czechy. Władze ZSRR podjęły jednak decyzję, że na pustyniach Azji Środkowej będą pola kukurydzy i bawełny. Nawadniać je miała woda z Syr-darii i Amu-darii, wpadająca dotąd do Jeziora Aralskiego. Pozbawione dopływu wody jezioro skurczyło się o 90%.

Na podstawie: *National Geographic*, kwiecień 2011.

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy uzupełnij ciąg przyczynowo-skutkowy. Wpisz we właściwe miejsca litery, którymi oznaczono zmiany w środowisku geograficznym Jeziora Aralskiego i jego otoczenia.

- A. Wywiewanie soli i toksycznych zanieczyszczeń z odsłoniętego dna Jeziora Aralskiego.
- B. Decyzja o uprawie bawełny i kukurydzy w Azji Środkowej.
- C. Zmniejszenie powierzchni Jeziora Aralskiego.
- D. Pobór wody z Syr-darii i Amu-darii na potrzeby nawadniania pól uprawnych.
- E. Zmniejszenie zasilania Jeziora Aralskiego w wodę.

Zadanie 25. (2 pkt)

W tabeli przedstawiono dane statystyczne dotyczące PKB i zatrudnienia w wybranych krajach świata w 2010 r.

PKB/os. (USD)		Dania	Niemcy	Polska	Indie	Zambia
		36600	35700	18800	3500	1500
Struktura PKB (%)	rolnictwo	1,2	0,9	3,4	19,0	21,5
	przemysł	22,1	27,8	33,1	26,3	34,5
	usługi	76,7	71,3	63,5	54,7	44,1
Zatrudnienie według sektorów (%)	rolnictwo	2,5	2,4	17,4	52	85
	przemysł	20,2	29,7	29,2	14	6
	usługi	77,3	67,8	53,4	34	9

Na podstawie: www.cia.gov

Na podstawie danych w tabeli sformułuj wniosek dotyczący zależności między

a) poziomem rozwoju gospodarczego a udziałem rolnictwa i usług w strukturze PKB

.....

.....

.....

b) poziomem rozwoju gospodarczego a strukturą zatrudnienia według sektorów.

.....

.....

.....

Zadanie 26. (2 pkt)

W Amazonii jest prowadzona rabunkowa gospodarka leśna. Pozyskiwanie drewna na sprzedaż lub na opał to jedna z wielu przyczyn zmniejszania się powierzchni leśnych w tym regionie świata.

a) Podaj dwie inne antropogeniczne przyczyny zmniejszania się powierzchni leśnych w Amazonii.

1.

.....

.....

2.

.....

.....

b) Zaznacz kraj, w którym jest prowadzona rabunkowa gospodarka leśna między innymi w celu sprzedaży pozyskanego drewna za granicę.

A. Kanada

B. Szwecja

C. Finlandia

D. Indonezja

Zadanie 27. (2 pkt)

W tabeli przedstawiono strukturę produkcji energii elektrycznej w 2004 r. według rodzajów elektrowni (w %) w wybranych krajach świata oznaczonych literami od A do D.

Kraj	Elektrownie			
	cieplne	wodne, słoneczne, wiatrowe	jądrowe	geotermalne
A	81,8	16,5	1,7	-
B	97,8	1,5	-	0,7
C	0,6	99,4	-	0,0
D	100,0	-	-	-

Na podstawie: J. Kądziołka, K. Kocimowski, E. Wołonciej, *Świat w liczbach*, Warszawa 2011.

a) Wybierz kraj, w którym struktura produkcji energii elektrycznej według rodzajów elektrowni jest najmniej szkodliwa dla środowiska przyrodniczego. Podaj literę, którą ten kraj oznaczono.

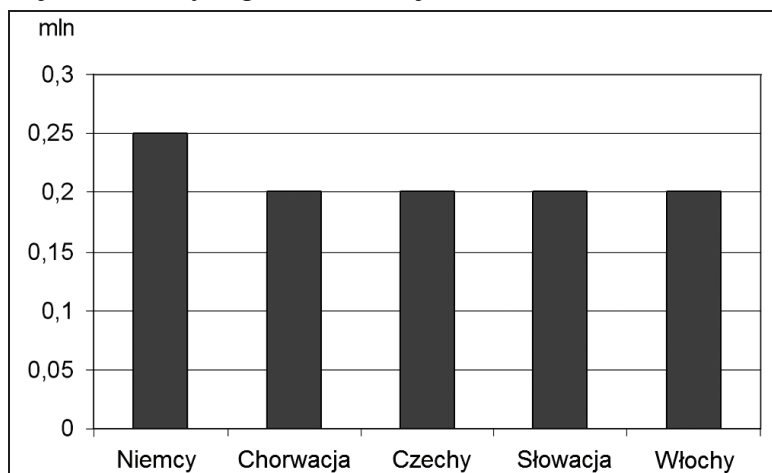
.....

b) Podaj literę, którą oznaczono w tabeli Polskę.

.....

Zadanie 28. (1 pkt)

Na wykresie przedstawiono szacunkowe dane dotyczące zagranicznych wyjazdów Polaków do pięciu najczęściej odwiedzanych przez nich krajów latem 2011 r.

Na podstawie: *Podróże Polaków w lecie 2011 roku*, Instytut Turystyki, Warszawa 2011.

Na podstawie wykresu sformułuj wnioski dotyczące położenia geograficznego krajów, do których najczęściej wyjeżdżali Polacy latem w 2011 r.

.....

Zadanie 29. (2 pkt)

Na fotografiach przedstawiono krajobrazy typowe dla czterech parków narodowych w Polsce. **Wpisz pod każdą z fotografii nazwę parku narodowego, którego typowy krajobraz na niej przedstawiono. Nazwy parków narodowych wybierz spośród podanych.**

Parki narodowe: Bieszczadzki, Gór Stołowych, Ojcowski, Roztoczański, Karkonoski, Wigierski

Zadanie 30. (2 pkt)

Przyporządkuj opisom konfliktów obszary ich występowania. Wpisz do odpowiednich komórek tabeli nazwy obszarów wybrane spośród podanych.

Obszary konfliktu: Afganistan, Izrael, Kaszmir, Kraj Basków, Kurdystan, Sudan

Opis konfliktu	Obszar konfliktu
Przedmiotem sporu terytorialnego między dwoma krajami jest region w Azji zamieszany zarówno przez wyznawców hinduizmu jak i wyznawców islamu. Konflikt, który ma zbrojny charakter, jest niebezpieczny nie tylko dla tej części świata, ponieważ oba te kraje posiadają broń atomową.	
Wojna domowa, która wybuchła w tym kraju po wycofaniu wojsk radzieckich. Władzę zdobyli talibowie. W 2001 r. wojska NATO wyzwoliły kraj spod ich rządów. Nadal jednak stacjonują w tym kraju.	
Jest to jeden z najdłużej trwających konfliktów na świecie. Ma podłoże terytorialne i religijne. Jedną ze stron konfliktu są Palestyńczycy.	

BRUDNOPIS